

מלחמת מצווה

השקפת היהדות החרדית בנושאי צביון
חיים חרדי, חינוך תרבות והשכלה,
הדרת נשים, שוויון בנטל, היחס למדינה
ולשלטון, ועוד.

מאת: יהונתן לבנון

לבירורים ותגובות:

יהונתן לבנון

052-7608764

תוכן הענינים

2.....	ראשית דבר
3.....	צביון חיים חרדי
7.....	חינוך תרבות והשכלה
9.....	הדרת נשים
12.....	שוויון בנטל

ראשית דבר

האמת אומר כי לא קל היה לי לכתוב בנושאים מגוונים ועמוקים כל כך, ובפרט שהדברים בעיקרן מכוונים לאוכלוסיה החילונית, לאותם אלו שרואים את עצמם כחסרי זיקה לדת או חרדיות, ובפרט כי בתקופה זו בה הפוליטיקה סוערת ובטחון המדינה מעורער, כאשר התקשורת ברובה אינה מחבבת חרדים בלשון המעטה, וההסתכלות על ציבור זה מוצגת באור שלילי, כך שממילא עולות טענות ותביעות כלפי הציבור החרדי גם בסוגיות אחרות אשר מאז ומעולם היו תמוהות בעין חילונית.

על כן גם אם נראה כי לא אוכל לבאר חרדיות מהי, הצורך להביא את הדברים בפני ציבור חילוני עדיין חשוב והכרחי מכמה וכמה נימוקים:

1. בכל מגזר ישנם אנשים הוגנים החותרים לדעת את האמת, רק שהאמת נעדרת מהם מסיבות כאילו ואחרות.
2. גם מי שלא הבין היום אולי יבין מחר.
3. הסיבה החשובה ביותר היא כי בעצם לא צריך סיבות לעשות מעשה חיובי במקום שלא נראית תועלת ממשית.

לפיכך החלטתי לקבץ את הנושאים הבווערים ביותר, ולנסות להאיר בתמציתיות את הציבור המוצג כחשוך וכפרזיט, בתקווה כי דברי יובנו גם אם לא בכולם לפחות בחלקם, וגם אם לא תהיינה מוסכמות, נגשר בין הפערים על ידי הבנת מציאות בה ישנם אנשים החיים אורח חיים שונה משלי מבלי לפלג בין השכבות.

שלכם יהונתן

פרק א'

צביון חיים חרדי

חיי החרדים שונים ומנותקים מהוואי החברה המודרנית, ברוב ככל הדברים החרדים כביכול "מפסידים" בניתוק זה, וכיוון שלא מדובר בחברה מטופשת, להיפך באנשים חכמים ומעשיים יש לתת את הדעת על מנת להבין פשרו של שינוי על ידי הגשת השאלות:

1. מה זה חרדים ?
2. ממתי יש חרדים?
3. למה אתם לא עובדים?
4. למה יש לכם כל כך הרבה ילדים?
5. למה אתם כל כך בדלנים?
6. למה אתם שחורים?

התשובות:

מה זה חרדים ■

1. החרדים הינם קומץ אוכלוסיה השומר בעוז על כל חלקי התורה ומצוותיה בלא שינויים מן מסורת הדת היהודית, אשר היא הקדומה ביותר לכל הדתות האחרות בעולם, החרדים מתפצלים לעדות כשלכל עדה מנהגים

משלה, בני ספרד ועדות המזרח נוהגים כפסקי השולחן ערוך (רבי יוסף קארו), ובני אשכנז נוהגים כפסקי הרמ"א (רבי משה איסרליש), כשעל כולנה המטרה הבלעדית הינה לעשות את רצון האלוקים, למותר לציין כי בכל מגזר ישנם יוצאי דופן אשר במעשים שליליים מעכירים את שם הציבור כולו, אולם השאלה הנוקבת היא היכן האחוזים גבוהים יותר, וכשם שלא נאמר שמי שלבוש כרופא בהכרח יודע לרפא, אלא רק מי שאכן למד ויודע לבצע את מה שלמד, כך לא נאמר כי חרדי הוא מי שלבוש כחרדי, אלא רק מי ששומר את כל סייגי התורה ללא מקח ופשרה, ולא מי שמחפש אובייקטים שליליים, כמובן שלאחר הקדמה זו תמיהות רבות כמו נופלות מאליהן- למה אתם זורקים אבנים? שורפים פחים? או אולי אפילו גונבים מהמדינה? נשיב להם בשאלה- איך ניל ארמסטרונג נחת בים השלווה ללא אפולו 11? אין זאת אלא כי תואנה אתם מבקשים.

■ ממתי יש חרדים?

2. החרדים הינם מגזר יוצא דופן מפאת אדיקותם לאורח החיים ה"מיושן", אמנם דווקא בשל סיבה זו הם מהווים חוליה אינטגרלית בלאומיות היהודית האותנטית אשר היתה מהאדם הראשון ועד נח, מנח ועד אברהם, מאברהם והאבות ועד משה ודוד המדבר, מאז ועד דוד המלך, דרך הרמב"ם, בעל השולחן ערוך והגאון מוילנא, ועד כל אדם ששומר על גחלת התורה אפילו בעידן המודרני.

■ למה אתם לא עובדים?

3. כדי לענות על שאלה זו ביסודיות צריך להניח מספר בסיסים:

1. כיוון שמחוייבים לקיום התורה צריך לדעת האם אכן על פי התורה צריך ללמוד יומם ולילה, או אולי אפשר או שצריך לעבוד, או אולי אפשר וצריך לשלב את שניהם גם יחד.

2. מבלי להיכנס לראיות מלשונות התורה וחז"ל בשבח לימוד

התורה ובשבח העבודה, נפעיל קודם היגיון פשוט, שכן לו תיתכן מציאות שאדם יוכל לעסוק בתורה מהבוקר עד הליל ופרנסתו תזומן לו די צורכו, הרי שללא ספק לא יצטרך לצאת לעבוד לפרנסתו, שכן מי הוא השוטה שיטען כי יש צורך בעבודה כתכלית ולא כאמצעי פרנסה.

3. כמו כן פשוט שאם יעסוק האדם בצרכי פרנסתו גרידא, לא יוכל להגות בתורה יומם ולילה.

4. לכאורה הדרך הנותרת הינה הממוצעת שבהן, לפיה יש צורך שילוב תורה ועבודה יחד.

5. גם על נתון זה החרדים אינם מתווכחים, שכן צורך הפרנסה הינו צורך קיומי ללא עוררין, גם לחיי הרוח וגם לחיי המשפחה שחלקם עדיין אינו נמנה על גילאי הלימוד, והרי המציאות טופחת על פנינו לאורך ההיסטוריה היהודית כולה, בה היו אף מגדולי ישראל ששילבו תורה עם עבודה, וכפי שנוהגים רבים וטובים גם כיום מן הקהילה החרדית המשתלבים אף הם במעגל התעסוקה (אם רוצים אותם...).

6. אמנם בימינו אופי החיים השתנה, הילדים לומדים בבתי הספר, האמהות שממילא אינן לומדות תורה עמילות לפרנסתן, כך שממילא אין כל מנע להגות בתורה במשך היום כולו, אפשר לחיות כך? לפעמים מילגות שני בני הזוג מספיקות די והותר, אך אם אינן מספיקות ויש צורך בויתור על אי אילו מותרות, כאן מתפצלות הדרכים החרדי הממוצע יבחר בדרך הזו מתוך אידיאל, והפחות מכך יבחר בדרך הנוחה יותר.

■ למה יש לכם כל כך הרבה ילדים?

4. אף שמהתורה אין צורך בהולדה יותר מקיום המין, החרדים בוחרים בהרחבת הבית וטיפול התא המשפחתי מתוך ראיית קדושת החיים כערך עליון, בעוד שהחרדי יטפח את ביתו הרוחני, החילוני הממוצע יעדיף את בחירת חיי השלווה אשר בשביל זה אין לו צורך ביותר משני ילדים וכלב,

ברם כל מי שינבור מעט בנחלת העבר יוכיח כי מציאות גידול הילדים היתה קיימת לאורך ההיסטוריה כולה, ובפרט אצל אומתנו בעברה המפואר.

■ למה אתם כל כך בדלנים?

5. הרמב"ם (פ"ו מהלכות דעות ה"א) כתב שדרך האדם להימשך אחר סביבתו ומנהג מדינתו, לאור דבריו אלו ניתן להבין את ההסתייגות החרדית מחיי הרחוב החילוני, שכן על ידי חיבור לקו ערכים שונה ולמערכת ציוויליזציה חדשנית לקויה, המנטליות הדתית עלולה להשתנות, ובפרט למי שאישיותו טרם עוצבה, דבר שאיש אינו חפץ שיעמוד בעוכריו.

■ למה אתם שחורים?

6. הלבוש החרדי השחור לבן הינו חידה תמוהה בעיני כל זר, אבל חושבני שדווקא נקודה זו פשוטה להסבר, שכן הלבוש המאפיין קהיליה שלימה מחייב במידה ניכרת את כל המשתייך לאותו מגזר להתנהל בהתאם לאופי החוג (ע"ע חייל בצבא, רופא, או כל המסמל מסגרת ספציפית), אז למה דווקא שחור לבן? השחור הוא בגד המאפיין קווי רצינות ומכובדות, כזה הוא הלבן המסמל גם את הטוהר, אך למרות זאת יש לציין כי בניגוד לכללי הצבא בהם מחוייב החייל ללבוש את מדי הצבא במסגרת שירותו, כאן לא מדובר בחיוב חוקתי, כי אם בצורך נעלה להשתוות בסוג לבוש המאפיין מחנה שלם.

פרק ב'

חינוך תרבות והשכלה

נושא החינוך הינו רחב ומגוון, שורשי החינוך הם עיצוב האישיות להשתלמות בכלל הרבדים, אשר מעל כולנה היא האישיות העצמית המתאפיינת בהליכות האדם כלפי הסובב, הרובד החיצוני יותר הוא ההשתלמות בידיעה והשכלה, לכל אדם ובעיקר ערכי ישנם סנטימנטים להשתלמויות בנושאים האהובים עליו, הציבור החרדי על פי עקרונות התורה דואג לאמץ בעיקר את נושא ההשתלמות ברובד הנפשי הפנימי, היתרון שבמישור זה הוא שעל ידי השתלמות נאותה ברבדים הפנימיים, ניתן להשיג בקלות יתירה גם את ההשתלמויות הקלות יותר.

אדם הלומד לשלוט על רגשותיו מסוגל לקלוט חומרים מורכבים יותר בפרק זמן קצר יותר, הציבור החרדי בכללותו יודע לדרג את שלבי החינוך וההשתלמות בהתאם לגילאי הילד ככלל האוכלוסיה, מתוך השמת דגש להקניית ידע דווקא בנושאים הקרובים יותר לדת, מבלי הזנחת שאר הידיעות הנחוצות לחיים דוגמת דקדוק ומתמטיקה, ההתמסרות ליישום ההשתלמויות רק לאחר עיצוב האישיות עצמה לנועם המידות, מביאה למצב בו ניתן לראות כי מערכת החינוך החרדית שואפת לשלמות רב גונית במכלול חומרי הלימוד היסודיים.

השלכה נוספת הנוצרת מתפיסת חינוך זו היא הצניעות והאינטלגנטיות, יחד עם יחסי הכבוד לכל אדם באשר הוא אדם, אין ספק כי סדרי העדיפויות בחינוך הביאו את הישגי הענק, שלא לדבר על הריחוק מהאלמנטים השליליים

הנוצרים מהחשיפה לתרבות המערבית, בל נשכח שעוד מבלי אהדת לימודי הליב"ה ומבחני המיצ"ב, המציאות מוכיחה כי אין רכישת ידיעות אילו נותנות יכולת אינטלקטואלית תרבותית, שכן החרדי אינו נופל בהשכלתו ותרבותו מכלל השכבות השונות.

לא צריך להיות פיקח כדי להבין כי כל הרצון לכפות את לימודי הליב"ה על מערכת החינוך העצמאי אינו נובע אלא מתוך הרצון להנגיש לילד החרדי את ערכי החילוניות הישראלית, כדי שלאחר שיגדל יהיה קל יותר לעשות בו שימושים אינטרסנטיים כאלו ואחרים, לכן הורי הילד האמונים על חינוכו יותר ממשדד החינוך יחליטו באיזו דרך לחנך את ילדיהם, ולאחר שיגדל יבחר הוא במסלול שליבו חפץ, אבל כדאי לדעת כי מי שמנסה לכפות לא ימצא פרטנר, כי גם החרדים הזועקים לשמירת הסטטוס קוו רוצים בכך כי אחרי הכל אנו מדינת הלאום של העם היהודי ולא רק מסיבה חינוכית שולית, לפיכך אני הייתי מציע להנגיש לילד החילוני את עברינו המפואר וערכינו היפים, יותר מכפיית החרדים ללימודי השכלה משיקולים אפורים.

פרק ג'

הדרת נשים

במהלך שנת 2012 אם שמתם לב, התקשורת הממלכתית נטשה לתקופה די ממושכת את העיסוק האובססיבי בנושא פיתוח הגרעין האיראני ובחירה לעסוק בבעיה מסוכנת יותר שפשתה לטעמה בחברה החרדית המכונה בפיה "הדרת נשים", וכפי מי שהטיב להגדיר ש"הבעיה" החרדית מדאיגה אף יותר מבעית פיתוח האטום האיראני.

ובכן על אילו עובדות מדובר? על כך שבחלק מקווי האוטובוסים החרדיים מתנהלת מדיניות הפרדה שבחלק הקדמי של האוטובוס ישבו הגברים ובחלק האחורי ישבו הנשים.

בעיני החילוני יש כאן עוולה כפולה מלבד הפרדת המינים עצמה, "ביזוי" הנשים היושבות בחלק האחורי ולא הקדמי חמור בעיניהם לא פחות, וכמו לא די בכך ישנה תופעה נפוצה ומוכרת, הנשים המשתתפות באירועים "זוכות" לדחיה, ויושבות בבזיון ועלבון לאחר חומה גבוהה דלתיים ובריח, הן אפילו לא זוכות לעלות לתורה, לומר קדיש, ולהצטרף למנין.

רגע אחד, ומה עם נשות כת הרפורמה אותן שכל חפצן אינו אלא להתפלל בשריד בית המקדש למה להרחיקן עד קשת וילסון? זהו? כנראה שלא, מספרים כי בעיר בית שמש היה אפילו "חרדי" שירק על ילדה, תשאלו לאן הגענו? הבה נעשה קצת סדר בדברים, ומתוך שחרור מוחלט מכבלי האמוציות, נתחיל בפן ההלכתי ונעבור לפן ההשקפתי:

1. אשה אינה עולה לתורה או מצטרפת למנין משום שכך התורה קובעת, כך

היה מאז מתן תורה וכך יהיה לעולם, בשום קהילה בעולם לא היה מקובל אחרת, למעט כתות שונות כדוגמת הרפורמים והקונסרבטיבים שנוהגים רק על פי התורה... שלהם.

2. אשה אינה מצטרפת לדברים שבקדושה מפאת צניעותה וחשיבותה, וככל דבר חשוב שאינו בפרסום וגילוי, וכמובן איך לא את נשות הפרובוקציה לא שכחנו, בואו לא ניתמם הרי כלנו יודעים את מגמתן האמיתית, אבל גם התמימים צריכים לזכור כי הכותל הוא המקום המקודש ביותר לעם היהודי, ומנהג המקום במשך עשרות בשנים להפריד בין הגברים לנשים, כבכל בית כנסת אמיתי, מנהג זה קדום עוד מתקופת בית המקדש עצמו, בו היתה עזרת נשים, ולכן ברור הוא כי אי אפשר לחרוג ממדיניות המקום, ואותן נשים שאינן מכבדות את עצמן אינן יכולות לצפות לכבוד מאחרים, ברור לי כי גם רוב ככל העם סולד ובוהל מהנהגתן הפרובוקטיבית שסופה לכשלון.

3. מכאן נבע השיקול לקווי המהדרין, שכן גם אם אין דרישה הלכתית להפרדה מלאה, הציבור החרדי רואה בכך צורך חשוב לא רק לגברים מטעמי הלכה או קדושה, כי אם גם לנשים ישנה מהעדפה לאלטרנטיבה זו, שלא להיקלע לסיטואציות מביכות שאינן בהתאם לאורח החיים התורני בו הן רגילות.

4. קווי המהדרין הם בחירה אישית של אותו ציבור, וכמובן שאין מגמת כפיה על חילוני הנוסע באותו קו שלא לנהוג כנוחיותו, אבל באותה נימה אומר כי לחוצפה יחשב כל ניסיון פרובוקטיבי אומלל לפגוע ברגשות הציבור הכללי, ועוד יותר חוצפה לומר שלהעיר בעדינות היא עוד עבירה על החוק.

5. לדעתי הציבור המתלונן מתפצל לשנים, אלו המסתערים על החרדים מחוסר ידע לערכי הדת, אך ישנם כאילו היודעים גם יודעים אלא שהקנאה לחייהם היפים של החרדים מעבירה אותם על דעתם, אך למרות הכל תקוותי כי כל ניסיון לנתק בין המגזרים לא יצלח שהרי "נצח ישראל לא ישקר", העם אוהב את הדת והחרדים וכפי שהחרדים אוהבים גם אותם, העם לעולם יבחר בשמירת המסורת, לצום בכיפור ולשבת בסוכה, ובפסח לא לאכול חמץ ולהסב בחיק המשפחה, כדאי שנתמקד באהבת אחים, לא

בפילוג כי אם במשותף, וכשם שאין האנטישמיות מבדילה בינינו כך גם
אנו לא נבדיל את עצמנו.

6. באשר ל"חרדי" שירק על הילדה, אם ירק, צר לי לומר אבל אותו שיכנה
את כלל החרדים בכינויי גנאי כאלה ואחרים בעטיו של יחיד, ידע שגם הוא
יכלל בקטגוריה שלילית, כי להכפיש ציבור שלם בחטא היחיד הוא פשע
בל יכופר, ובפרט לציבור איכותי ועדין הבוחל בהעלאת מפלס השנאה
בקרב הכלל.

7. סוף דבר בואו לחוות את כבוד האשה בבית החרדי, לשיר עמנו בליל שבת
את שירת ה"אשת חיל" המבטאת את עוצמת הערכתנו לאשה ומעשיה, או
אז דומה יהיה כי אין מודל מתאים יותר מאשר החרדי להאדרת הנשים.

פרק ד'

שוויון בנטל

■ הקדמת השאלות

אחת הסוגיות המסעירות ביותר את שלוות האזרח אם לא המסעירה שבהן, היא סוגית גיוס החרדים לצבא, דומני כי השיח בנושא עלה כבר מזמן על שרטון, הוא דומה יותר לדיאלוג המתנהל בין חרשים, מטרתי בדברי הבאים להסביר את ההשקפה החרדית בטהרתה, לפיכך לא טרחתי לצטט אנשי צבא ממשל ותקשורת שהצהירו לא אחת כי הצבא אינו זקוק לחרדים, רק לעסוק בגופו של ענין המורכב מכמה שאלות:

■ מדוע החרדים משתמטים בעוד שלאבותינו היה צבא?

1. מדוע החרדים אינם מתגייסים לצבא, בעוד שבמקורות מופיע כי היה צבא בישראל, כדוגמת מלחמת מדין, מלחמות דוד ושאול, ומלחמות נוספות שלאחר עידן התנ"ך, כמלחמות החשמונאים במלכות יוון ועוד.

■ מה עם דינא דמלכותא דינא?

2. ומה עם שמירת חוקי המדינה, הרי גם זה מעוגן בהלכה תחת הכותרת דינא דמלכותא דינא.

■ למה לא הסדר?

3. גם אם על נתון זה יהיה מי שיתווכח, נציג בפניו את מחנה "הציונות הדתית", לפיו הצורך בשמירת ישראל על אדמתם חשוב כקיום הישיבות, ומתוך רעיון זה צמח גרעין ישיבות ההסדר.

■ אז אולי לפחות שירות לאומי?

4. החרדי החושש לצביונו הרוחני, יפנה למסלולי החטיבות השונות המיועדות לחרדים, ואם גם זה לא מספיק ישנה אפשרות תרומתית במסגרת קהילתית מבלי החשש לערכי הדת.

■ למי התשובה מיועדת?

כדי לתת תשובה משכנעת לשאלה זו, אקדים כי התשובה מיועדת לאדם הוגן החפץ באמת להכיר את השקפת החרדים, וגם הוא בתנאי שמכיר בישות הבורא וספר הוראותיו, מפני שהכופר בכך לא יבין בשורות ספורות סיבה האוצרת בקרבה מיסודות הדת כולה, ברם מחמת הצורך אבאר באופן תמציתי וממוקד.

■ צורות ההשקפה השונות

ראשית יש לחלק את צורת ההסתכלות לשנים:

1. השקפה כפרנית לא תוכל להגיע על ידי ראיה מוגבלת בשדה ראיה קצר להבחנה פתולוגית מבלי לחקור מספר יסודות וכדלהלן:

1. יש בורא לעולם.

2. הבורא העניק ספר הוראות מחייבות.

3. בהוראות ישנן השלכות הקושרות חומר ברוח.

4. חיוב שמירת ההוראות כולל גם את ההוראות המופשטות.

2. מעתה עומדים אנו בתמיהה זהה לזו הציונית דתית, אם שנינו מכירים בבורא וחוקיו, במה סמוק דמכם מדמנו? ובמה אפוא שונה תורתכם מתורתנו?

■ שלילת התשובות הלא נכונות.

כדי ליישב את הדברים נצביע תחילה על הסיבות הרווחות בתודעת הציבור שמחמתן פוסח החרדי על השירות בצבא:

1. הדאגה לערכי התורה והצביון הדתי.

2. חוסר מוטיבציה ורגישות לשרת בנטל כבד כל כך.

3. נזקי גוף ונפש במערך הקרבי.

ובכן, התפיסה החרדית שוללת נימוקים אילו וכדלהלן:

1. לא יתכן כי ההתחמקות נובעת מהדאגה לערכים שכן ניתן ליצור מערך שירות תואם.

2. חוסר אמביציה היא טענה נלוזה, כי בצורה חד משמעית אין בישראל ציבור התורם את ישותו לחסד על ענפיו הרבים כחרדים, הם משרתים לאלפים במגוון קווי החסד ושירותי ההצלה ללא הבדלה בין סוגי החוגים והדתות, והכל מתוך אהבה ומסירות של ממש.

3. גם הפחד ממוות אינו ריאלי, שכן מי שהוכיח מסירות נפש לאורך ההיסטוריה כולה ובלבד שלא לוותר על קוצו של יוד לא יזנח עתה על פי הוראת רבניו חלק מקיום התורה, וכמובן גם שלא ניתן לטעון כי במחנה החרדי ישנם התורמים וישנם שלא והלומדים אינם מכלל התורמים, כי עיקרון זה לא יוכל לצמוח ממחנה הנוהג לפי אותו סולם ערכים.

■ אז מה אם כן התשובה?

לימוד התורה הינו הנדבך העליון המהווה את השמירה על קיומנו לאורך אלפי שנות גלות, ייחודו אינו קשור להתיישבות בארץ דווקא, קיום הוראותיו יכול להתבצע גם באוגדה שכן חיובו רובץ על כתפי האדם, יתירה מכך לימוד

התורה הוא קיום העולם, ולכן די ברגע אחד של בטלה, כדי להפוך את היקום לתוהו ושממון.

אמנם עדיין שאלה בוערת לפתחנו, איך אפשר להאמין כי בעת בה אנו מוקפים באויבים מבית ומחוץ, נלמד תורה ללא צבא?

התשובה פשוטה, לאחר שנכנסנו למצב הנוכחי אכן צריך צבא, אך בד בבד אי אפשר לזנוח את קיומנו האמיתי ולכן בודאי שלא ניתן לכפות את לומדי התורה לשרת בצבא, ובפרט שלא הם יצרו את המצב שצריך צבא.

■ הסבר המקורות והשוני מזמננו

נשוב למקורותינו לא לפני שנקדים כי ישנם שלושה סוגי מלחמות: מלחמת חובה, מלחמת מצווה, ומלחמת רשות, בכדי להבין יותר ניתן מעט רקע לאופני התנהלות הצבא, היציאה למלחמה היתה רק לאחר הוראה אלוקית אבסולוטית בלבד, זאת ועוד הלוחמים היו צריכים להיות בדרגה רוחנית גבוהה עד כדי שהתורה מזהירה "מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו", שהוא הירא מעבירות שבידו (אפילו השח בין תפילין של יד לשל ראש או בין ישתבח ליוצר), זאת ועוד היציאה למלחמה היתה בליווי ארון הקודש עם לוחות הברית, יחד עם החצוצרות בהן היו תוקעים במסע המלחמה.

לאור הדברים קיבלנו גוון חדש בצורת המלחמה דאז אופיה וקדושתה וברור כי לא ניתן להקיש מהן לעידן הנוכחי, כי כפי שכבר הזכרנו הכל היה כרוך בציווי אלוקי מבורר, מציאות שבזמננו אינה רלוונטית שכן אין לנו לא נביא ולא משוח מלחמה, לא אורים ותומים ולא ארון ברית, גם למיטב ידיעתי היום אין הדומים ללוחמים הקדמונים ברמתם הרוחנית, ועוד שבמלחמת חובה נאמר דין "לא תחיה כל נשמה", אולם במלחמת רשות מותר להילחם, אפשר גם לשבות שבי, אבל חיוב הריגת כל נשמה אינו קיים, המטיף באמצעות הסיסמא מלחמת מצווה נכנס לקונפליקט מחד יש חובת גיוס, ומאידך "לא תחיה כל נשמה", מתוך אי אפשרות קיום הצו השני נראה בעליל כי המציאות השתנתה, אבל החשוב מכל הוא לדעת שבכל מלחמות העבר היו לומדים

כנגד כל יוצאי המלחמה ומה שאמרו כי הכל יוצאים למלחמת מצווה אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה נאמר רק על אותם הפטורים ממלחמת רשות, (אגב, רק פעמים ספורות גם העוסקים בתורה יצאו למלחמה, במלחמת עמלק נלחמו השלמים ביותר, שבט לוי בחטא העגל, לגרסת רש"י בספרי במלחמת מדין, ומלחמת החשמונאים במלכות יוון, המכנה המשותף שבכולם נקמה על כבוד שמים שחולל, כפי שלא חולל במלחמות האחרות).

הסבר ההבדל נעוץ במצב העם לאורך ההיסטוריה, בדרכם לארץ הנכספת קפץ עליהם רוגזו של עמלק ושלושים ואחד מלכי הכנעני, המלחמה היתה הכרחית ולפי ציוויי שמימי, אך כיום בגלות גם למאמינים בראשית צמיחת גאולתנו, חסרים אנו את המשיח והמקדש כך שלכולם הדמיון רחוק כמטחוי קשת.

■ למה בזמן אבותינו שלמדו תורה היה צבא?

אבל יש פינה שלא סגרנו, אם רק התורה מהווה שמירה אמיתית, מדוע דור העבר הוזקקו לצבאות הרי מי ישווה לגדולתם הרוחנית שלהם בדורנו אנו, ואם הם הוצרכו לצבא מי אנו כי נמאן בו?

אכן שתי תשובות פשוטות לשאלה זו:

1. דווקא משום היותם גדולים יותר הוצרכו לסיוע גשמי שכן הגדול מחברו יצרו גדול ממנו.

2. ברור כי בכל דור לפי מצבו ישנם המתקשים יותר בלימוד התורה ויתר נושאי הרוח, זה לא עבירה להיות בצבא משה ויהושע, ובפרט כשיש לכך ציווי אלוקי מבורר, האבסורד מתחיל כשכופים את לומדי התורה העומדים אחר הלוחמים בשדה הקרב, בד בבד צריך לדעת כי התורה כמגן העם אינה בבלעדיות לאיש, כולם חייבים בלימודה כמטרה ולא כאמצעי השגת תואר, ובדרך כלל דווקא אותם שהתקשו בלימודה היו אילו שהניבו פירות.

■ נימוק נוסף

כל צבא עשוי לפגום בנפש הלוחם, אבל צבא שהתחייב לייצר אקלים תואם חרדים ולא פעל לפי התחייבויותיו, ופעמים אף פעל בניגוד לערכי החרדים, לא יוכל להיות נאמן יותר, ומעל הכל ברור כי מציאותית לא ניתן לכפות שירות במסגרת שוברת רוח, גם אם אינה נוגדת את עקרונות הדת, ולפיכך ברור כי טענת שמירת חוקי המלכות הופכת ללא רלוונטית.

■ רבני המזרחי

כאן המקום לציין כי גדולי רבני המזרחי בעבר וחלקם גם היום, מעולם לא טענו כי ישיבות ההסדר קודמות, נהפוך הוא לימוד התורה גרידא היה מעולם בראש סולם העדיפויות, שלא לדבר על התנגדותם הנחרצת לכפייה מכל סוג לציבור הנאמן ביותר לחוקי התורה, אני מעדיף גם שלא לגעת בהוכחות הרבות כי רק תורה צרופה ללא ערבוב יכולה להגן.

■ הגישה העליונה

אמנם ישנה דרגה גבוהה מן הכל שלא כולם תואמים לה כדרגת דורו של חזקיהו המלך שנעץ חרב בבית המדרש וחייב את כולם לעסוק בתורה, ובבטחון נדיר שמעו לדבריו ועסקו בתורה במשך שלוש שנים רצופות, או אז פנה חזקיהו אל ה' ואמר אני עשיתי את שלי עשה אף אתה את שלך, וכך למרות היותו על אלפיים סוסים מצבא סנחריב, למרות חולשתו הפיזית של העם, ועל אף היותו נטול ידיים אמונות מלחמה נגף ה' את מחנה סנחריב כ- 370.000.000 חיילים בלילה אחד.

■ סיכום

איננו מתגייסים מזלזול בפעולות הצבא ומסירות נפש חייליו אלא מתוך אידיאל קיום תורת הנצח וערכיה, מאחורי ההשקפה התורנית לפיה אין מתגייסים לצבא עומדת סיבה רציונאלית מוצקה, כי בניגוד לאותם החיים

בדרך של גם וגם, אנו בוחרים במגן האמיתי ולא בכביכול, על אף שגם לדידן הוא חיוני ונצרך אנו תופסים בעיקר העיקרים, ולכך כל בקשתנו התחשבו נא בדעתנו, הבינו גם אתם את דרכנו, ולכל הפחות כהבנתכם את הנחיצות שבגלי צה"ל וחשיבות הלהקות הצבאיות בהעלאת המורל, אנו בחרנו במקור הישן אשר בזכותו הבלעדית שרדנו אלפי שנות גלות, הבה לעולם כל נשכח כי תורתנו היא ורק היא נשמת אפו של העם היהודי בכל תולדות האנושות.

